

ELŐFIZETÉSI ÁRA
 EGÉSZ ÉVRE 12.— K. | NEGYED ÉVRE 3.— K.
 FÉLEVRE 6.— K. | EGYES SZÁM —.60 K.

FŐSZERKESZTŐ
 DR. BISCHITZ BÉLA
 ÜGYVED.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 BUDAPEST, IV., (BELVÁROS) MOLNÁR-UTCA 33.
 TELEFON 108—00.
 HIRDETÉSEK mm. SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

Írói díj 8 oldalas nyomtatott ivenként 35 K.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Vasbeton-aknák.

Előző számunkban e címen megjelent hírünk élénk visszhangot kelthetett a szakkörökben, mert a legkülönbözőbb oldalokról fűznek most reflexiókat hozzá. Igen érdekes ezek között az az értesülésünk, amely szerint a most kiadott *komlói aknaterveken egy tollvonásnyi változtatás se történt, azok hajszálnyira ugyanazok, mint amelyeket még Wekerle volt miniszterelnök és pénzügyminiszter hagyott volt jóvá.* Ezek végrehajtása felfüggesztetvén, illetve a megállapított összegek nem folyósíttatván, az összes szakemberek vélekedése szerint egészen máskép, más alapon voltak bizonyára megépítendőek a komlói állami szénbányáknak nagyobb szerű kiaknázását lehetővé tevő aknák. A pályázaton résztvevett egyes külföldi cégek panaszkodtak ugyan, hogy sokszor kellett tetemes költségekkel átdolgozniok eredeti ajánlataikat (igy a rybniki Reinsch-cég is) és most bámulatos módon Wünschnek ugyanazt kell majd vasbeton-rendszerben megépítenie, amit annak idején már jónak találtak. Szinte hihetetlennek tűnik fel, hogy még csak a szövegén se történt változtatás, hanem ugyanazon terjedelemben kerülnek kiadásra a petrosényi és vrdniki bányák aknamunkálatai is, mint azelőtt ez tervezve volt.

Ezt a megfoghatatlan, bár (csaknem hiteles) forrásból eredő értesülésünket kiegészíteni látszik egy másik, szintén jó forrásból eredő értesülésünk. Vonatkozik ez a vasbeton-eljárásra.

Eszerint ez az állami próbálkozás a vasbeton-aknákkal csaknem „vakmerő“-ség. Szakemberek a vasbeton-eljárást *lehetetlennek* mondják. *Képtelenség az*, — mondja ez a forrásunk — hogy ezzel az eljárással ácsolják ki az aknákat.

Tulon-tul régi igazság, vagy inkább tapasztalat a villamos áram rendkívül káros behatása. Amikor az áram a földalatti-, vagy szállító-gépekhez, szellőztetőkhöz, szivattyukhoz vezetetik, ez *vándoráramot* okoz. Hogy ez szintén megtámadja a vasbeton vas-alkatrészeit, az kétségtelen. És hogy ennek az az eredménye, hogy ugyanolyan processus megy végbe ezen a vason, mint a fa korhadása.

Sőt van még egy harmadik nagy baj is, amely ellen a vasbeton nem biztosít. Ez az oldalnyomás. A vasbetonból készített akna egész oldala be fog nyomódni s az lesz a vasbeton előnye, *hogy egy-*

szerre egy egész akna fog tönkremenni, ami Németországban már két ízben előfordult.

Sajátságos csakugyan, hogyha ily nagyszabású kezdeményezés történik, mint most az állami kőszénbányáknál, hogy a vasbetonnal való ilyen milliós kísérletezést nem előzte meg egy-egy bányamérnökünk tanulmányútja. Mi ismerünk igen kiváló bányamérnököket az állami mérnökkarban, igazán kár volt hát tanulmányut mellőzésével milliós „ilyen“-bányamunkákat kiadni ennek a bányamunkák dolgában legnagyobb mértékben homo novusnak. Tudvalevő, hogy ez a Wunsch Róbert cég soha még bányamunkát nem vállalt, nem végzett, alkalmatlan tehát bányamunkákra pláne oly nagy felelőséggel járókra mint, amilyenek az állami kőszénbányák aknamélyítési munkálatai. Igazán érthetetlen, hogy kaphatja meg ez a cég ezeket a munkákat? Mivel szolgált rá ekkora bizalomra? Ajánljuk a miniszterium figyelmébe, hogy szerezzen biztosítékokat és pedig évekre szóló biztosítékokat e munkák kivitele és jósága tekintetében. A fentebb felhozott véleménynek az összes tekintélyes szakemberek meggyőződését tartalmazzák és pedig a bel- és külföldön egyaránt (csaknem kivétel nélkül). Mindenképen okos lesz tehát — ha az aknák bedőlése nem fogja meglepni a miniszteriumot s ha meg is lepi, az államnak nem okoz kárt, mert teljes kártérítése már előzőleg *materiálisan* biztosított. A nevezett Wunsch Róbert ugyanis már csődben volt egyszer, amikor a földalatti villamos megépítette. Ha ugyan ennél a felszíni *bányamunkánál* nem szerezte meg a bányamunkákra való kvalifikációt, nem tudjuk hol szerezte meg egyebütt? Avagy maga az állam számítana arra, hogy mikorra ezek a munkák elkészülnek, már nem az államé lesznek az állami szénbányák?

Az aranyérc-előkészítés.

Az aranylopás és megakadályozása törvényes uton.

Írta: Popper Ignác bányatársulati főtitkár.

I.

Hazánk erdélyi részei lakosságának sok helyt a föld csak mostoha megélhetést biztosít, de kárpótolva lesznek ezek a föld mélyében található kincsek által, melyet a szorgalmas bányász verejtékes munka árán hoz napvilágra.

Napjainkban a bányászat ezen hagyományos ága iránti előszeretettel s e bányászat komolysága alábbszállott, manap hazánk egykor híres bányavidékei a legalálvalóbb tőzdespekulációk révén európai hírhedtségre tettek szert. Ez azonban csak egyik oka annak, hogy egykor híres aránybányászatunk, különösen annak kisiparjellegű ága immár belátható időn belül rombadőléssel fenyeget, másik oka az ezen ágnál tapasztalható maradiságunk s utolsó, de nem csekély oka s ezen bányászat valóságos sirásója az elterjedt aranylopás s az azzal járó immára iparszerű orgazdaság, melyre részletesebben ki fogok térni.

A gazdasági versenyben az az állam van előnyben, mely határain belül aranyat termel. Hazánk ily ország s mondhatni az egyedül álló, mely Európában még tekintélyesebb termelést tud felmutatni. Ha most még hozzátesszük, hogy racionális bányászat hazánk lakossága ezreinek táplálékot nyújthatna, hogy általa (példa erre Tranvaal, Kalifornia, Klondyke s még sok más aranytelep) a kereskedelem fellendül s a társadalom széles rétegeinek gazdasági helyzete megjavul, ugy minden modern kulturállamnak, mint amilyen Magyarország is, az a kötelessége, hogy egy nemzetvagyont ápoljon s ha kell teljes erejéből megvédjen.

Az e téren alkalmazásban levő összes ércelőkészítő módszerekkel volt alkalmam megismerkedni s mint ilyen, alkalmam volt a fontosabb hazai aranyvidékeket alaposan tanulmányozni. A nyári tanulmányutam eredményeként azonban sajnálattal konstatalnom kellett, hogy hazai aranybányászatunk egy-

a kezdetlegesnek mondható ércelőkészítés mellett száz meg száz millió korona veszendőbe ment. A telérek megszegényedése idejében pedig e berendezések nyereséget már nem biztosíthattak minek, következtében a legtöbb vállalat tönkrement. Példa van erre quantum satis a magyar aranybányászat gyászos történetében.

Hátramaradottságunknak egyik oka továbbá abban is keresendő, hogy szakembereink és szakközegeink a nyelvismeretek hiánya miatt mindeideig nem foglalkozhattak az ezirányú gazdag külföldi, de kivált angol iradalommal, a haza határain kívül s a tengerentuli bányatelepek felkeresését, tanulmányozását nem is említve. Mindezek okai annak, hogy e téren is oly nagy visszamaradás vagy legalább stagnálás tapasztalható. Tankönyveink hazánk aranytelepeit Zalatna, Nagyág, Abrudbánya meg Verespatak és Körmöcbánya vidékein keresik, noha egyik-másik közülök már teljesen szünetel. A hazai modern bányászat és aranytermelés gőcpontját, Brádot, mely egyedül évenként és állandóan 1500—1800 kg. aranyat termel s kb 3000 munkást foglalkoztat, azonban alig ismeri valaki.

Általános tájékoztatás céljából röviden ismertetni akarom a jelenlegi ércelőkészítést, hogy annál jobban reá tudjak mutatni azon hiányokra, melyek hazai viszonyainkat jellemzik. E helyen azonban csakis a vaszuzókra terjeszkedem ki, miután a fazuzók (u. n. parasztzuzók) ismertetése messze elterelne feladatomból s az aranybányászat mai állapotánál fogva teljesen mellőzhető.

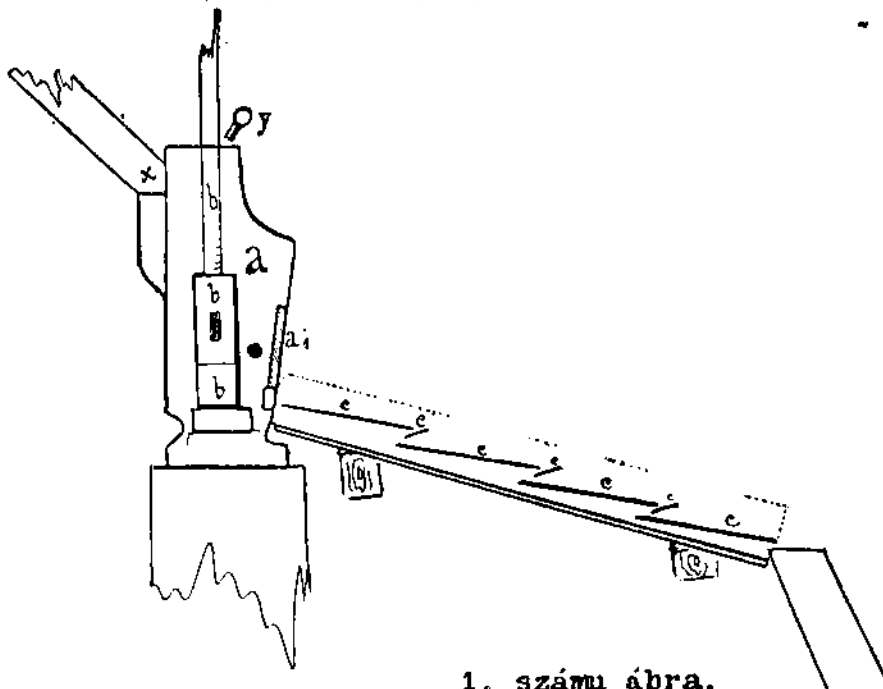
Az érc az x nyíláson keresztül belekerül az a-jelű köpübe, itt a b-vel jelölt nyíl (egy köpüben van öt nyíl, egynek súlya 360 kg.) aláesése az ércet porrá zuzza. A már teljesen felzuzott lisztfinomságú ércrészeszkéket a köpülemezekkel való érintkezés után az y-nal jelölt csővezetékbe beömlyő viz az a₁-jelű sodronyhálón keresztül a c-jelű foncsorozott lemezekre viszi.

A foncsorozott lemezek (ezüstözött és higánnyal preparált rézlemezek), melyek síma asztalokon vagy kaszád rendszerben vannak elhelyezve s ütköző lemezekkel ellátva a zagyban (a vízzel továbbfolyó érc és fémrészeszkék) levő aranyat és ezüstöt magukhoz ragadják s belőle foncsort képeznek. Az ütköző

lemezek rendeltetése a lefolyó zagy állandó keverése, hogy annak minden egyes része a foncsorozott lemezekkel érintkezzék.

A fentebbi eljárás mellett nyert foncsor hetenkint vagy félhavonként egyszer le lesz kaparva s kiegészítve, miáltal a nyersaranyat nyerjük. Nagyobb termeléseknél a kielégítés zárt retortákban történik. Az ilyen retortákban a higany lepárlás útján újabb használatra vissza lesz nyerve.

A lemezek elhagyása után a zagy gyűjtőcsa-

1. számú ábra.

nek kivételével ott tart, hol a modern angol aranybányászati s vállalatok (jelenleg ezek vezetnek) már kb. 25 évvel ezelőtt tartottak. Azokat a telérek szegénysége, a kőzet kedvezőtlenessége s a vízhiány tette leleményessé. A nehézségek vezették folytonos újításokra, melyekkel üzemüket oly racionálissá tették, hogy újabbat, jobbat ezidőszerint alig gondolhatunk.

A hazai telérek egykori gazdagsága, a fokozatos jobb berendezése létesítését feleslegessé tette, noha

szekbe, majd maramosóba s innen a folyóba kerül.

A maramosókban a zagyból a kénkovand (pyrit) részecskéket kivonják. Ezek kén, vas (kénsvav és vasgálicgyártás pl. a zalatnai kir. kohónál) és nemesfém-tartalmát azután pörkölés és olvasztás útján kinyerik.

A fentiekben leírt foncsorozási eljárás a leg-egyszerűbb s egyuttal a legolcsóbb, de a mai bányászattal mellett nem gazdaságos, mivel e mód mellett az ércekben levő nemesfém-mennyiségeknek csak kb. 50—80 %-át tudjuk kinyerni, míg a többet a zaggyal együtt a folyó medrébe kerül, hol elvész úgy az illető vállalatra mint az egész hazai aranybányászat számára.

Az állítottak bizonyítására rendelkezésemre álló adatok szerint az ezuton való veszteség tonnáknál 1—3 gramm aranyat 2—8 korona értékű tesz ki. Elgondolható a veszteség mérve napi 300—600 tonna érc felzuzásánál. A napi fémvesztés ezek szerint átlag 600 g. 1 kg. 800 grammig terjed. Ezen adatok pedig teljesen megbízhatók, hosszú megfigyelés eredményei, így megdönthetetlenek. Ami ezen arany-mennyiség pénzbeli értékét illeti, úgy a kár 15000 koronától 50000 s még többre terjed évenként, mely körülmény még gazdagabb ércek jövedelmezőségét is tetemesen alábbszállítja.

Tanulmányutam főfeladatául tűztem ki oly berendezések tanulmányozását, melyek aranybányászati üzemeink jövedelmezőségét tetemesen emelnék, az ércelőkészítést pedig tökéletesbítének, végre oly reformok megismerése, melyekkel a tulságbavitt és nagyon elharapódzott aranylopások szűkebb korlátok közé szorítására vezetnének, mert ezen anomália teljes beszüntetésére csak egy intézkedés vezetne teljes sikerrel s ez az egész hazai aranybányászat államosítása, az aranybányászat monopolizálása volna.

Tanulmányutam folyamán alkalmam volt a legmodernebb s jelenleg legtökéletesebb berendezéseket üzemben látni (Friedrich Krupp Crusonwerk, Magdeburg-Bukkau és Humboldt-Werke, Köln-Kalk mindkét cég aranyércelőkészítésére szolgáló berendezések gyártásában a modern angol gyárak versenyét nemcsak hogy kiállotta, hanem azokat fényes berendezéseivel tetemesen fölülmúlta.)

Hazánkban régi foncsorozási eljárással dolgoznak. Fáradoztak ugyan lúzók felállításán, fáradozásaik azonban a kellő tapasztalatok és berendezések híján (utóbbiaknál a tökehiány) teljesen meddőknek mondhatók.

Az ausztriai Roudny már a modern ércelőkészítést közelíti meg. E vállalat azonban a tökehiány s a kedvezőtlen helyi viszonyok miatt nem tud felülmúlni.

Németország, bár aranybányászata csekély jelentőségű s igen kezdetleges, az ércelőkészítésre használt gépezetek előállításában az angol és amerikai gyárakat, mint azt már előbb is érintettem, már jóval felülmúlta s jelenleg e téren vezet. A magdeburgi Krupp és a kölni Humboldtgyárak terjedelmes kísérleti állomásokat rendeztek be, melyek a Transvaalban dolgozó modern telepek mintájára vannak berendezve s a vonatkozó gépek előállításában veszedelmes versenytársai a szomszédos Angliának és a nagyiparu amerikai Uniónak.

Ezeknek előrebocsátásával a jövő számban áttérünk a jelenleg használatban levő s lényesen bevált berendezések, um. az ércelőkészítés és az ülepitő-berendezések részletes tárgyalására, rámutatva az egyes előnyök s egyszerűsítésekre.

Folyt. köv.

Az állami bányászat egy negyedéve.

A pénzügyminiszter mostanában tette közzé kimutatásait az állami pénztáraknál 1912. évi január hó 1-től március hó végéig előfordult bányászati brutto kiadásokról és bevételekről, összehasonlítva azokat az 1911. évi eredményekkel.

A lényegesebb bevételi visszamaradások és azok okai a következők:

A fémkohászatnál 274.303 K 96 fill. a bevételi visszamaradás, mert a feldolgozott érc fém-tartalma kész termény alakjában az évnegyed végéig nem volt oly mennyiségben értékesíthető, mint az 1911. év hasonló időszakában.

A pénzverés és fémbeváltásnál 2.834.963 K 17 fill. a visszamaradás, amely kedvezőtlenebb eredmény onnan ered, hogy az 1912. év I. negyedében csekélyebb volt a beváltás és kisebb mérvű az arany pénzítés, mint az előző év hasonló időszakában.

A sójövédéknél kimutatott 385.920 K 18 fill. kedvezőtlenebb eredmény abban találja magyarázatát, hogy a tongeri só forgalmának emelkedése folytán az eddig szükségelt mennyiségeknél nagyobb mennyiség beszerzése vált szükségessé, továbbá, hogy az előző év folyamán rendelt és szállított tongeri só ára csak az 1912. év I. negyedében került kifizetésre és végül, hogy az adriai kötelékre érvényben volt vasuti díjszabás egységtételei felemeltettek, illetve a sószállításra fennállott díjkedvezmények megszüntettek.

A fém- és opálbányászatnál 209.964 K a kiadási többlet, melynek oka az anyagárak és munkabérek állandó emelkedése (mellett főleg abban rejlik, hogy az 1912. év I. negyedében nagyobb mennyiségű

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, preciziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(B/2268/702/685/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Teréz-körút 15.

zuzóérc termeltetett és dolgoztatott fel, mint az 1911. év hasonló időszakában.

A fémkohászatnál kimutatott 475.740 K 12 f. kiadási többlet abban találja indokát, hogy az elmúlt év hasonló időszakával szemben ebben az évnegyedben nagyobb mennyiségű érc került beváltás és olvasztás alá, megjegyezvén, hogy a feldolgozott érc fémtartalma az évnegyed végéig nem volt teljesen értékesíthető.

K I A D Á S O K	Tényleges eredmény		Az 1912. évi eredmény az 1911. évi eredménynel szemben	
	1912.	1911.	kedvezőbb	kedvezőtlenebb
Szűkevédek	7.353.710	6.038.026	1.315.684	37
Bányavezetők	56.244	30.450	25.794	26
Bányavezetők	1.424.892	1.235.661	189.230	45
Fém- és opalbányászat	1.858.163	2.132.527	—	—
Fémkohászat	4.325.940	7.160.903	—	—
Pénzverés és fémbevitel	26.505.132	20.996.661	5.508.570	96
M. kir. állami vasgyárak	732.662	832.996	—	—
Köszérbányászat	952.831	840.819	112.012	14
Sótermelés	137.477	141.327	—	—
Bányaváltások	—	—	—	—
K I A D Á S O K				
Szűkevédek	2.341.936	1.956.016	—	—
Bányavezetők	458.401	267.690	—	—
Fém- és opalbányászat	2.434.860	2.244.896	—	—
Fémkohászat	2.266.012	1.790.272	—	—
Pénzverés és fémbevitel	3.267.166	3.063.890	—	—
M. kir. állami vasgyárak	23.793.876	18.993.418	—	—
Köszérbányászat	1.170.402	1.186.352	—	—
Sótermelés	927.772	794.292	—	—
Bányaváltások	62.749	67.238	—	—
Földgáz, petrol-, káliumsókutatás	200.751	—	4.492	08
				04

Az állami vasgyáraknál kimutatott 4.862.458 K 55 fill. kedvezőtlenebb eredmény a vasgyári üzemek nagyobb foglalkoztatásában leli magyarázatát.

A földgáz, petroleum és káliumsókutatásnál 200.751 K 04 fillérrel kedvezőtlenebb az eredmény, mert az 1911. évi állami költségvetésben e címen hitel engedélyezve még nem lévén, az előző évben arra utalványozások sem történtek.

HAZAI HIREK.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter Muntján Miklós díjnok, oraviczi lakost a XI. fizetési osztályba segéd tiszté az oraviczi m. kir. bányakapitánysághoz kinevezte

A pojéni bányavétel. Annak idején sokat irtak össze erről a bányavételről, amelylyel kapcsolatosan a lapok grófnővé avattak egy nőt, akinek neve így is került a telekkönyvbe mint eladóé, noha nem egészen bizonyos, hogy grófnő volt, legalább is nem született grófnő. Ép oly joggal másik, vagy harmadik férje nevében is belekerülhetett volna az emberek emlékezetébe — s mint irtuk — a telekkönyvbe, ahogyan belekerült. De ezt csak úgy mellesleg említjük fel annak kapcsán, hogy az állami vasgyárak vezérigazgatója, Vajkay Károly, a napokban a bíróság előtt e vásárra vonatkozólag azt mondta, hogy, „az ő indítványára *bükkfa és érc* kihasználása végett történtek lépések a pojéni területek megszerzésére.“ Emellett a kijelentés mellett ma elmenne mindenki észrevételül. Azonban, akik ismerik ennek a vételnek előzményeit, azok nagyon is tisztában vannak vele, hogyan gazdálkodik állam és ez a gazdálkodás miért nem produktív? Bükkfát és ércet vett a pénzügyi kormány Vajkay kijelentése szerint. Ő maga két objektumot ajánlott megvételre bükkfát és ércet. Mi konstatáljuk, hogy mindazok, akik azt a vételt szidták, pedig sokan cselekedtek, soha a bükköt nem említették, amiből az következik, hogy vagy rosszul voltak informálva, vagy az informálók szándékosan tévesztették meg a kérdéses hírek közléteit. Onnan merítjük ezt részben, hogy Vajkay maga is első helyen a bükköt említi, mint a megvett terület értékes részét, de főképp onnan, hogy az állam már el is adta a kérdéses *Osten-Plathe-féle ingatlan erdőkitermelési jogát és annyit kapott ezért egymagában, amit az egész objektumért kifizetett.* Vagy ha nem is egészen annyit, de — tekintve azt, hogy a vasérc miatt vétetett meg a kérdéses birtok — szép dolog, hogy a bükkfából kitélt a vételár nagyobbik fele. Hitelesség okából azt is ideiktatjuk, hogy a Baiersdorf és Fia nagy fakereskedő cég volt az, amely „beugrott“ a pojéni fa megvételébe milliókért, erről a cégről pedig nem lehet elmondani, hogy milliók ajándékokkal akart volna kedveskedni az államnak. Eddig hát jól spekulált az állam. Azonban drótkötélpályát építettek, hogy a kudsiri állam vasgyarába, ezen szállíttassék a kitermelendő állami bükkfa egy Máv. telítő telepre, honnan nagymennyiségű talpát nyert volna jóval a Máv. szokott beszerzési árain alul. Ezen a kötélpályán szállították volna a pojéni erdőségekből égetett nagymennyiségű faszenet és ezen a vasércet. Amde mi történt? Az erdő eladaiván, nem lett a terve-

Festékek és lakkok

megbízható, szolid és olcsó beszerzési forrása
KRAYER E. és TARSA BUDAPEST festék-, kence- és lakkgyára ::

Főraktár és iroda: V., Váci-ut 34.
„Kraye festékudvar“

Cs. és kir. udvari szállító. Ő cs. és kir. Fensége, József főherceg udv. szállítója. A m. királyi államvasutak, állami, gép- és vasgyárak, az összes waggongyárak, Budapest főváros szállító.

(B/2139/746/52/11)

zett telítő-telepből semmi. Nem szállítták hát a kötélpályán, aminek megépítése nem olcsó mulatság, a rengeteg talpfának szánt bükköt. Ez még hagyján, rengeteg kerülővel szállítják *vasuton* szállítják a kudsíri gyárba a faszenet, sőt sokszor az érceket is. Hogyan amortizálhatja már most a méregdrága kötél-pálya berendezését a megcsappant üzem? Így csak természetes, hogy az állam számadásain a pojeni üzem mindig veszteséges lesz és következként a pojeni bányavételel csapnivaló rossz vételként kell szerepeltetni.

A fémjelzési törvénytervezet. A borszerce bányakereskedelmi és iparkamara a kereskedelmi miniszterhez felterjesztett véleményében az arany és ezüstárak finomsági tartalmáról szóló törvénytervezet rendelkezéseit egészben és általában véve helyeseknek és a gyakorlati életben beválónak jelezte. Csupán az ellen emel kifogást a kamara, hogy az arany fémjelzési díja az eddigi 48 K-ról 60 K-ára felemeltesék, ami annál indokolatlanabb, mert az eddigi díj is túlságosan magas. A kamara továbbá kívánatosnak tartja, hogy az Ausztriából behozott aranyárak és ezüstárak a belföldön újból fémjelzésre köteleztessenek, ami egyrészt az osztrák behozatalt nehezebbé, másrészt az államkincstárnak jelentékeny bevételi többletet biztosítana a fémjelzési díjakból.

A vajdahunyadi vasgyár és a telepítési akció. A vajdahunyadi kincstári vasművek igazgatósága panaszos beadvány linczett a pénzügyminiszterhez. A vasgyár néhány év óta állandó munkáshiányban szenved, aminek okát az igazgatóság a környéken folyó telepítési akcióban látja. A téli időszakban ugyanis, amikor a vasműben intenzívebb munka folyik, rendszeren a környék lakosságából toboroztak napszámos munkásokat, sőt a rendszer munkások egy része is onnan télt ki. Amíg a mezői munkák folynak, addig a munkások egy része felvállva otthon tartózkodott és csak azok befejeztével tért vissza. A régebben megindult telepítési akció csak odáig jutott, hogy összevásárolták néhány eladósodott földbirtokos birtokát, de a telepítést nem kezdték meg. Ezeket a birtokokat, eddig apró parcellákban a vasgyári munkások bérelték és hozzátartozóik művelték, míg most a kincstár nem ad bére földet. A munkások lassanként elköltöznek a Zsil és Maros völgyébe és a vasgyár kénytelen helyettük idegen és nagyobb igényű munkásokat hozatni. A vasmű vezetősége abban látná az ideiglenes megoldást, hogy a földeket addig is, amíg a telepítés tényleg megindul, bérbeadják a környék lakóinak. A pénzügyminiszter áttette a beadványt véleményezés végett a földművelésügyi miniszterhez.

A Mármarosí sóvasut rt. június hó 15-én tartotta rendes évi közgyűlését, elnökének dr. *Chorin Ferenc* főrendiházi tagnak akadályoztatása folytán *Kriegler Miksa* vezérigazgató elnöklése mellett. Az előterjesztett évi jelentés szerint a lefolyt üzletév

bevételei 575,886.52 K-ra, a kiadások 300,261.16 K-ra, az üzleti felesleg az előző évről áthozott nyeresemény maradvánnyal együtt 302,001.93 K-ra rugnak. Határozatba ment, hogy a nyereségből 56.480 K-t a nyugdíjintézet és különböző alapok javadalmazására fordítanak és az elsőbbségi részvények 22. sz. szolvényét 9 K., a törzsrészvények 22. sz. szolvényeit pedig 8 K-val váltják be f. évi július 1-től a Pesti magyar kereskedelmi bank útján, 26.553.93 K-t pedig új számlára visznek át. Végül köszönetet szavaztak az igazgatóságnak, különösen *Kriegler Miksa* vezérigazgató urnak a céltudatos vezetésért és elért kedvező eredményért és a felügyelő-bizottság tagjaiul az eddigi tagokat újból megválasztották.

A magyar Siemens-Schuckert művek iparvágánya. A magyar Siemens-Schuckert villamos művek részvénytársaság a X. kerületi gyömrői-ut mellett gyártelepet létesít és azt a m. kir. államvasutak vontatóvágányából kiágazó iparvágány építése útján óhajtja a vasuthálózatba bekapcsolni. A vágányra nézve megtartott közigazgatási bejárás során megadott építési engedélyt a kereskedelmi miniszter megerősítette.

A brennbergi bányák. Ismeretes, hogy a brennbergi bányatársaság mostanában igen-igen sürgeti a várostól a megvételre vonatkozó egy évi opciót. Ezzel az ügygel a legközelebbi városi közgyűlés is foglalkozik. A brennbergi bizottság már tárgyalta a kérdést és kimondotta, hogy javasolja ugyan a bánya eladását két millióért, hajlandó egy éves opciót is adni, de a következő kikötésekkel: A társaság a bánya leltárát, amelynek aláírását éveken át megtagadta, aláírni tartozik. Időnkint tartozik átengedni a városnak használatra a bánya iparvasutját, hogy a telepon levő városi erdő fáját a város elszállíthassa. A város kiköti, hogy a bányatársaság a város házszükségletére 100,000 mm. szemet a piaci árnál 25 százalékkal olcsóbban enged át. A társaságnak azt a kívánságát, hogy a bányabért a város szállítsa le, már azért sem teljesíthetőnek a bizottság, mert ezzel önmaga devalválná a bánya értékét.

Bánya és kohótermékek kereskedelmi tanfolyama. A budapesti kereskedelmi akadémia vezérő bizottsága ülést tartott a múlt héten, a melyen nagyjelentőségű határozatot hoztak. *Lánczy Leó* indítványára elhatározták, hogy a Magyar bánya- és kohóvállalatok egyesületének támogatásával a legközelebbi iskolai évben a kereskedelmi akadémia tagozatában *bánya- és kohótermék kereskedelmi tanfolyamot* nyitnak. Kereskedelmi és közigazdasági életünk kimagasló vezérferfia *Lánczy Leó*, ki sokoldalú elfoglaltsága mellett ipar és kereskedelmi téren való folytonos kutatásával nem egy hasznos és korszakalkotó intézményt létesített s e mostanival a bánya- és kohóipart is felendítette. E tanfolyam felállítása már régen vált volna szükségessé, mert egy e téren szükségilendő kereskedelmi elem kiképzése feltétlenül ürt pótol a bánya- és kohászati iparban. Vannak ugyan e

MŰSZAKI és GÉPIPARI RÉSZVÉNYTÁRS. Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

∴ Szivattyúk minden célra. Tüzoltó fecskendők. ∴
 Műszaki cikkek: gummi- és asbest-árak minden célra.
 Kenőolajok, tisztítógyapok, gépszijak. Robbanámentes acetylen bányalámpák.

Telefon 153-11.
168-00.

(B/3140/731/52)

MOTOROK.

téren elismert s kitűnő szakembereink, de ezek főleg műszakiak s a kereskedelmi élet iránt vajmi kevés fogékonyságot tanúsítanak. Már pedig ott, ahol bányá- és kohóipar volt, van és lesz, ott a kereskedelmi szaktudás még a műszaki közegek-nél is elengedhetlen kellék, mert hiszen az ipari termékeknek hol és mikénti kedvező felhasználása, az e téren conjuncturák ügyes kiaknázása elsőrangú feladat s e kereskedelmi tudással párosult műszaki közegek majdani tevékenysége élénken igazolja e terv életrevalóságát.

Halálos baleset. Lugosról írja tudósítónk: Anina-Schlucht nevű kőbányában Truja György és Muczu Simon gerlistyei illetőségű kőfejtő munkások egy 2 és fél méter magas és 3 méter széles sziklát igyekeztek lefejtetni. Truja a szikla alját vágta, mely hirtelen meglazulva ráesett Trujára, aki rögtön meghalt.

A földgáz kérdésében újabb erős kilátások merültek fel a siker irányában. Számos oldalról ajánlottak a pénzügyminiszteriumnak, melynek ily módon volt alkalma válogatni. Ezek közt van a Dési ammoniák és szodagyár rt. is, amely megbízást adott a gyárteleptől Tordáig, illetve Marosújvárig terjedő vezeték munkák terveinek elkészítésére. A kormány a dési gyár igazgatóságával érintkezésbe lépett a vállalat által létesítendő vezetéknek állami felhasználása végett, ami természetesen a fővezetékcső nagyobb méretezéseit teszi szükségessé. Az államkincstár ugyanezen gázfővezetékéből akarja ellátni a földgázzal a marosújvári sóbányákat és a kudsiri vasműveket. A felmérések szerint a gázvezeték hossza: 82 kilométer. A vezeték a zolyombreznói állami vasgyárban készülő hengerelt vascsövekből létesít, amelyek felhasználás előtt 50 atmoszféra nyomásra, tehát az igénybevétel kétszeresére, lesznek kipróbálva.

Itt adunk hírt arról is, hogy Kolozsvár város tanácsának kiküldött bizottsága ülést tartott, melyen elhatározta, hogy a kissármási földgázforrás, esetleg a később feltárássra kerülő források kihasználására ötmillió korona alaptőkével új részvénytársaságot létesít. Az új részvénytársaság Gyáripar és Földgáz Részvénytársaság cég alatt alakulna meg és a részvénytőke egyötöd részét Kolozsvár városa venné át.

Szerencsétlenség a bányában. Szombaton a csingervölgyi kőszénbányából Bablek Fridol nevű 13 éves bányászfiu akart feljönni s amint a fölhúzó kocsi alá ült s annak drótkötélbe kapaszkodott, a kötél maga alá rántotta a fiut, a kocsi pedig a szó szoros értelmében kettévágta. Holttestét úgy szedték ki a kocsi alól. A hatóság megindította a vizsgálatot.

A zalatnai higanybányákat, amelyekkel eddig hiába próbálkoztak a vállalkozók, újból üzembe veszik. Legutóbb egy francia vállalat köl-

tőt nagy összegeket feltárásokra és berendezésekre, a szakszerűlen vezetés miatt azonban a francia vállalat csődbej utott, úgy hogy a bányahatóság árverésre bocsájtotta a bányát. Az árlejtésen *Albini Gyula* bányavállalkozó 11.000 K.-ás ajánlatát fogadták el. Albini néhány társával már hozzá is fogott a bedőlt tárnák kitatarozásához és még az idén teljes erővel megindul az üzem. Az érceket ott helyben fogják feldolgozni és Zalatról már csak a kész higanyt szállítják a kereslet helyeire.

Az Orsz. Magyar Bány.- és Koh. Egyesület Nagybánya vidéki osztálya 1912. évi június-25-én osztály-ülést tartott. Az ülésen *Muzsnay Ferenc* főmérnök előadása mellett tárgyalták a az ásványtéléről és földgázokról szóló törvényvégrehajtási utasítását. *Pauer Viktor* mérnök, *Róth Flóris* bányaigazgatónak a főiskola tárgyában tett javaslatát adta elő. Sorra került még *György Albert* bányamérnök indítványa a hitess bányamérnöki intézmény tárgyalásában és a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége a választói jog reformja tárgyában benyújtott felterjesztésének tárgyalása.

A mélyfaró kongresszus — Berlinben. A mélyfaró mérnökök és technikusok nemzetközi egyesülete tavaly nálunk tartotta 25. jubileárius vándorgyűlését. A gyűlés elnöksége most arról értesít bennünket, hogy az idei vándorgyűlést Berlinben tartják meg, szeptember elején. Ezúttal *Raky Antal* a gyűlés elnöke és *Urban Hans* a titkára.

Bányászok gyűlése. Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület zólyomnyitrai osztálya f. évi július hó 6-án délelőtt 10 órakor Besztercebányán, a városháza tanác-termében felolvasással (s kirándulással egybekötött) osztálygyűlést tart. Az ülés tárgysorozata a következő: 1. Elnöki bejelentések. 2. A Körmücbánya vidéki osztálynak a „Reitzner-féle nevelési alap” ügyében küldött átirata. 3. Az anyae gyűlésről véleményezés végett beérkezett következő átiratok: a) Előadási tervezet az ásványtélről és földgázokról szóló törvény végrehajtási utasításáról. b) György Albert egyesületi tagnak a hitess bányamérnöki intézmény tárgyában benyújtott indítványa. c) Roth Flóris egyesületi tagnak a selmecbányai főiskola tárgyában előterjesztett javaslata. d) A magyar gyáriparosok országos szövetségének a választói jog reformja tárgyában beadott felterjesztése. 4. Dr. Kárpáti Jenő zólyombrezói m. kir. vasgyári vegyész, rendes tag felolvasása „Öntött vascső grafikus átalakulása salak jelenlétében” címmel. 5. Indítványok. Kirándulás a hermaneczi papírgyárba, ahol délután 1 órakor társasbéd lesz. Este 8 órakor a besztercebányai társas kuglizó nyári helyiségeiben társas-vacsora.

Szénkocsitorlódás Oderbergben. Az ősszel rendszerint beálló waggonhiányra való tekintettel gyárosaink már most igyekeznek szénszükségletüket beszerezni. A nagy igyekezet következtében az oder-

SZIVATTYUKAT és

MÉRLEGEKET

gyárt mint különlegességet és legnagyobb raktárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban

GARVENSWERKE

WIEN, II., HANDELSQUAI 130.

(B/06/714/4)

ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

bergi pályaudvaron máris kocsitorlódás állott be, mely azonban alkalmasint csak néhány napig fog tartani. A porosz Sziléziából és az ostromi bányakerületekből Magyarországra irányuló szénforgalmat két napra felfüggesztik ezen idő alatt az Oderbergben feltorlódott szénkocsikat továbbítják. A szénforgalomnak a jövőben való akadálytalan lebonyolítása végett a vasutigazgatóságok ésgédvonalakat jelöltek ki.

Bővítik a földtani intézetet. A földtani intézet meg akarja szerezni az intézet mellett fekvő fővárosi telket. A telken népszerű múzeumot óhajtanak létesíteni; van azonban egy másik alternatíva is, amely szerint ezen a telken, illetve a telek alatt a földmennyiség-obszervatórium nyerne elhelyezést. A városépítési ügyosztály azt javasolta, hogy a főváros ezt a telket megfelelő áron a földtani intézet részére engedje át. A telek földhasználása tekintetében az intézet fog határozni.

Was ist Elektrizität? Ily cím alatt érdekes könyvet írt Günther Hans német író. A könyv tulajdonképpen német átdolgozása Gibson Károly „Antobiography of an electron” című művének. Mint ismeretes, a kathódsugarak, csősugarak, röntgensugarak és rádiumemanációval végzett nagyszerű kísérletek megdöntötték az atom oszthatatlanságába vetett hitet és az elektrom elmélet felállításához vezettek. Ez a német könyv az idevonatkozó tudományos kísérletek eredményét adja elő és pedig oly népszerűen, hogy minimális fizikai tudással is megérthetjük a fénynek és elektromosság tüneményeinek az elektromokkal való magyarázatát. A száz oldal terjedelmű könyv ára 1 márka. Megrendelhető kiadóhivatalunk utján is.

Szénforgalom. A máj. vonalai mentén fekvő kőszénbányák a június hó 2-től június hó 8-áig terjedő héten, hat munkanap alatt, összesen 11,570 kocsirakomány szénat adtak fel; 194 kocsirakománnyal többet, mint az előző héten és 1156 kocsirakománnyal többet, mint a múlt év hasonló (VI.4-től VI.10-ig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 1928 vasuti kocsit raktak meg; 32 kocsival többet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

A rézárak. Az elmúlt hetekben a réz ára lényegesen emelkedett, úgy hogy öt év óta most történtek a legmagasabb jegyzések. Áremelkedést mutat az ólom is.

✠ KÜLFÖLDI HIREK. ✠

Az új kínai bányatörvény. Évekkel ezelőtt egy cikket írtunk a magyar bányatörvény megalkotásáról, amelyben mellesleg megjegyeztük, hogy az előbb lesz meg Kinában mint nálunk. A cikkirő jó prófétának bizonyult. *Koppel Károly* magyar bányamérnök, aki mostanában Kinában jár, arról tudósít bennünket, hogy a bányatörvényt máris revízió alá vették. Juansikkai elnök már a pekingi nemzetgyűlés megnyitása alkalmával elmondott programbeszédében egyik első feladatának jelezte az egész bányajog revízióját, amelyhez most fogtak hozzá. A nagy munkát egy 20 tagú bizottság végzi San-Shu-Hi vezetése mellett. A bizottság főleg az angol és japán bányatörvényt veszi mintául.

Gróf Larisch-Münnich az osztrák bányatörvény-novella ellen. Az osztrák kormány által bányatulajdonosokat és társaságokat. A bányatulaj-

beterjesztett bányatörvény-novellával a napokban foglalkozott a képviselőház közgazdasági bizottsága, amely lényeges módosításokat tett a tervezeten. Ezen módosítások igen érzékenyen érintik a széndonosok központi kötelékének a minap tartott közgyűlésén gróf Larisch-Münnich, a kötelék elnöke, aki egyszersmind osztrák Szilézia tartományi főnöke, hangot adott a bányatársaságok megdöbbenésének és tiltakozásának és a következő kijelentéseket tette: „A kormány által beterjesztett és a Reichsrath közgazdasági bizottsága által letárgyalt novella az eddig magántulajdonban levő szénszabadtudatási jog legnagyobb részét elkönfiskálja és olyan formában van megszövegezve, hogy mindenképpen, aki a fennálló jogviszonyokat respektálja és a gazdasági jogállapotokat mai épségükben fenntartani kívánja, kell, hogy tiltakozzék az ilyen feltorgató és jogszórtó intézkedések ellen. A kérdésben levő határozatok csupán a szocialisták világnézetét elégítik ki, mert végképpen odavezetnének, hogy a magántulajdon eltöröltessék és az eddig szerzett törvényes jogok megsemmisítenessék. A kormány törvénytervezetének rendkívül merész és agresszív szakaszai ellen a bányatulajdonosok köteléke óvást emelt és illetéke helyen tiltakozott a merénylet ellen. A közgazdasági bizottság módosításait azonban nem kell komolyan vennünk, mert azok egy oly jogállamban, amely a fennálló gazdasági renden nyugszik, abszolúte keresztülvihetetlenek.”

Mielőbbi belépésre keres

az ajkai bányagondnokság egy megbízható, erélyes

főaknászt és gyakorlott expeditort.

A főaknásztól a bányaiskolának sikeres elvégzésén kívül több évi szénbánya-gyakorlat; az expeditortól azon minőségben szintén több évi gyakorlat s mindkettőtől a magyar és német nyelvnek szóban és írásban való ismerete kívántatik meg. Sajátkezűleg írt folyamodványok, bizonyítvány-másolatokkal felszerelve, a fizetési igények megjelölésével fenti bányagondnoksághoz küldendők. (Posta, Ajka Veszprémmegye.)

(871/25)

Kovaföldbánya bérbeadandó

közvetlen országút mellett, vasutállomástól 10 percre, előnyös feltételek mellett. — Ajánlatok megbizottunkhoz:

dr. Klein Ferenc ügyvédhez küldendők.
Gyöngyös. (Hevesmegye.)

(875/26)

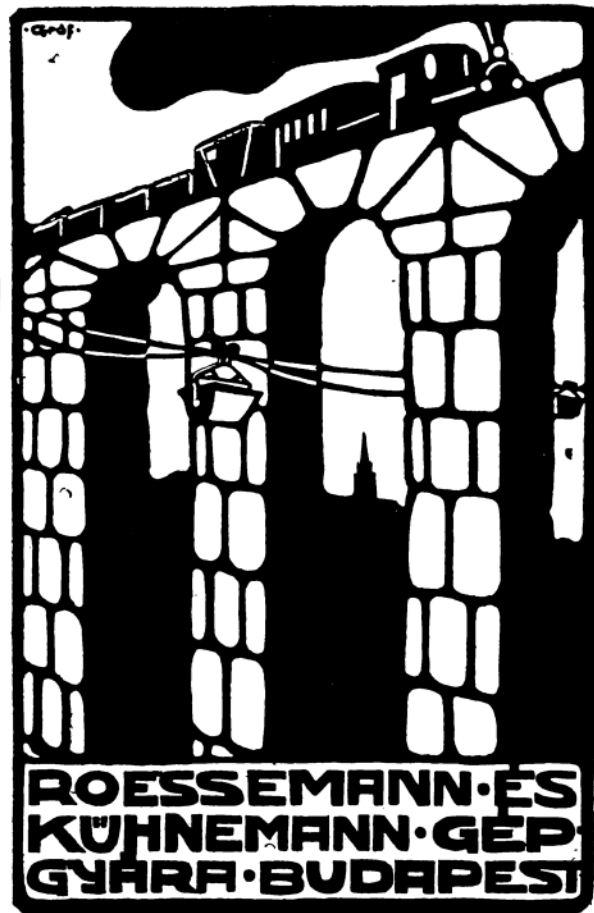
✠ DEUTSCHER BERICHT. ✠ INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Die Ausbeutung der Erzlager in Bosnien. Die Produktion und der Verbrauch von Eisenerz sowie die Roheisenerzeugung in Österreich-Ungarn sind in den statistischen Materialien zur österreichischen Kartellenquete vom österreichischen Handelsministerium in instruktiver

Weise dargestellt und dabei auch die speciellen Verhältnisse in Bosnien berücksichtigt worden. Diesbezüglich wird bemerkt, dass das vorhandene mächtige Eisenerzlager in Bosnien nur in verhältnismässig geringem Masse ausgebeutet wird. Der Eisenerzbau in Bosnien beschränkte sich seither ausschliesslich auf Vares. Diese Erzlager gehören der *Eisenwerks-Aktiengesellschaft Vares*, deren Aktien zum Teil im Besitze der bosnisch-herzogowinischen Landes-Regierung sind, die auch dem Betriebe vorsteht. Ausgedehnte Erzlagerstätten befinden sich im *Norden Bosniens*, die bergrechtlich dem *Landesärar* gehören, indes bis jetzt nicht ausgebeutet wurden. Die Eisenerzproduktion Bosniens betrug im Jahre 1910 1327 Millionen Doppelzentner, im Jahre 1911 1402 Millionen Doppelzentner. Die in Vares gewonnenen Erze werden zum Teil dortselbst hüttenmännisch verarbeitet, zum Teil nach Ungarn und Österreich ausgeführt. So betrug die Ausfuhr im Jahre 1910 nach Österreich 72,190 Doppelzentner, nach Ungarn 220,000 Doppelzentner. Vares besitzt 2 Hochöfen. Ein Teil des gewonnenen Roh Eisens wird an das Stahlwerk Zenica geliefert, der übrige Teil aus Bosnien ausgeführt. Die bosnische Landes-Regierung wendet in der letzten Zeit der Aufschliessung der Erzlager grössere Aufmerksamkeit zu und lässt nach den erzielten, günstigen Resultaten die Arbeiten eifrig fortsetzen.

Streik im Ostrauer Kohlenrevier. In der am 20. ds. stattgefundenen Direktorenkonferenz der Bergbaubetreibenden des Ostaru-Karwiner Steinkohlenreviers wurde einstimmig beschlossen, die neuerlich überreichten Forderungen der Arbeiterschaft ab-

ulehnen. Sollten seitens der Arbeiter aus dieser Ablehnung Konsequenzen gezogen werden wollen die Bergwerksbesitzer solidarisch vorgehen und eventuell auch vor den äussersten Konsequenzen nicht zurückschrecken. Eine eventuelle Aussperrung wird circa 40 000 Bergarbeiter betreffen.

Erste Brüner Maschinenfabriks-Gesellschaft. In der am 5. ds. M. abgehaltenen Sitzung des Verwaltungsrates legte Herr *Zentraldirektor, Kais. Rat August Hnevkovsky* den Geschäftsbericht pro 1911 vor, woraus hervorgeht, dass der Beschäftigungsstand in den Werken im abgelaufenen Jahre der bisher höchsterreichte ist. Nach den üblichen reichlichen Abschreibungen und Dotationen des Reservefonds und der Arbeiter — Wohlfahrtseinrichtungen wurde ein *Reingewinn von K 1,236,845* ausgewiesen, woraus die Auszahlung einer *Dividende von 18% = K 36 pro Aktie* (gegen 17% = K 34 pro Aktie in 1910) der Generalversammlung vorgeschlagen werden soll. Zwecke bedeutender Erweiterung der Fabrik in der Olmützer gasse sowie Erwerbung von auswärtigen soll der Generalversammlung der Antrag gestellt werden *bis 17000 Stück neuer Aktien à K 200 Nominale* zu emittieren.

Österreichische Schuckert-Werke. Aus Prag wird uns berichtet: Die österreichischen Schuckert-Werke haben die den Gemeinden Graupen, Mariaschön und Rosenthal in Böhmen gehörige elektrische Anlage um 1 Million Kronen angekauft.

A szerkesztésért felelős: Dr. Bischitz Béla.

Nagy

Dinnendahl-rendszerü bányaventillátorok.

20000 köbméter percenkinti teljesítménnyel.

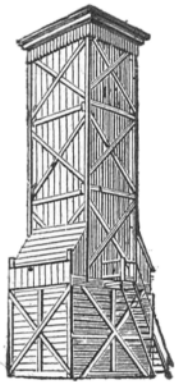

R. W. DINNENDAHL
AKTIENGESELLSCHAFT
KUNSTWERKERHÜTTE
bei Steele a. d. Ruhr.

30 ÉVI TAPASZTALAT.

600 nagy bányaventillátort szállítottunk.

KÉPVEISELI:
Maschinenbau-Actiengesellschaft
vormals: Breitfeld, Daněk & Co.
Schlan (Böhmen). (400/786/22)

(129/13/1V.)

OVERHOFF GYULA

műszaki iroda

Budapest, VIII., Lujza-utca 6/c. sz. ☼ Wien, IX/2., Wiederhofergasse 7.

Szűrő-telepek magyar-osztrák szabadalom *Reisert*. 1908. január 1-ig kivittünk: 3500 telepet 30.000 m³ teljesítménnyel, köztük egyesek 0,2 m³-től 800 m³-ig óránként.

Hűtő-tornyok Overhoff-Colautti szabadalma szerint.

TELEFON 101-72.

38563. számú magyar szabadalom szűrőmosásról engedély útján értékesítendő.

Viztisztító-telepek magyar-osztr. szab. *Derraux-Reisert*. Tisztítás minden ipari célra: kazántáplálás. — Baryt eljárás; vas-és olajelválasztás.

Felső és alsó vízhűtők. Gőzoltajlanítók. Macdonald szabadalma szerint.

MONTANISTISCHE RUNDSCHAU

AZ OSZTRÁK BÁNYATULAJDONOSOK
KÖZPONTI EGYESÜLETÉNEK KÖZLÖNYE.

■ ■ ■ ■ ■ Szakirodalmi vállalat. K. F. ■ ■ ■ ■ ■

Szerk. és kiadóhivatal: Wien, VI/1, Laimgrubeng. 25

Legjobb hirdetési-organum.

*Szlovákiai
sósóvíz*

CZUKORBETEGSÉG ELLEN
speciális gyógyital.
KÖHÖGÉST, REKEDSÉGET, IDÚLT GYOMOR ÉS
HUGYSZERV BAJOKAT
GYÖKERESEN GYÓGYÍT.

Magrendel. elő a »Magyar Ásványvíz Forgalmi
és Kiviteli R.-T.«-nál Budapest Tel:fo 162-84

(B/2270/728/52)

Bányazenekarok

felszerelés tekintetében, leg-
alaposabb tájékoztatást nyújt
egy a hangszerek minősége,
mint mennyiségére vonatkozó
ag a „Zenekari felszerelés-
sek táblázata” című irodalmi
munka, melyet a szerkesz-
tője és kiadója **Sternberg
Armin és Testvére** cs. és
kir. udvari hangszergyár-cég
Budapest, VII., Rtkoczi-ut 60.
szám. érdeklődőknek ingyen
és bérmentve megküldi.

Ugyanott bányászati és auto-
mobil jelző, kürtökről és
jelző hangszerekről különle-
ges képes árjegyzék is meg-
jelent, amelyet a cég szintén
bérmentve küldi.

(870/52)

Kaucsuk- és lém-bélyegző gyár,
véső-műintézet, számozógép-műhely
vegyész **TINTNER I. E.** mérnök.

A felsőcs. kir. család löbb tagjának a legmagasabb bel- és kül-
földi hatóságok, eljáróságok, intézetek stb. szállítója.

Budapest, IV., Kigyó-tér 5. Telefon 70-66.

(857/20)

KOSZTELÁN MIKSA

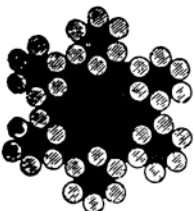
műszaki nagykereskedése

Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 10. sz.

Szállítja az összes bányászati
és kohás. ati cikkek

TELEFON 87-10

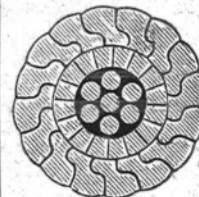
(B/3291/688/52)

Felten és Guillaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vizafogó 1460. szám.

**Ólomkábelek. ☼ Villamvilágítási vezetékek.
Sodronykötelek.**

Elektrolytikus vörösrézhuvalok, okonitvezetékek, szerelvények stb.

(B/095/869/24.)

**KAISER & Co.
CASSEL**

Levélcím: Kaiser & Co, Maschinenfabrik, Cassel 28

Sodronykötél-pályák

Függőpályák, villamos-függőpályák, siklók, láncpályák, szállítóberendezések.

Vezérképviselő Magyarország és Románia területére:

KLEIN KÁROLY, mérnöki iroda, Brassó 2

(3273/765/52)

Kérje 76. számú árjegyzékünket.

**Hadef-
emelőgépekről**

kézi és elektromos hajtásra.

HEINRICH de FRIES
G. m. b. H.

Düsseldorf 76/a.
Harkorstr. 7.

WIEN 76/a.
Neustiftgasse 111/26.

Kemencék és kemencealkatrészek
A FÉMKOHÁSZATI IPAR RÉSZÉRE.

Vizköpenyes kemencék réz- és ólomérccek számára.

Pörkölő kemencék, lángkemencék, converterek, finomító, leűző kemencék, előtűzhelyek, salakesillék és öntőkocsik.

Forgató tányéros kemence.

Kohótelepek tervezése és kivitele.

Fémhulladékot, hamut és vakarékot feldolgozó telepek.

Fried. Krupp A.-G.
Grusonwerk
Magdeburg-Buckau.

Magyarországi képviselő: **Sauer György**
BUDAPEST, VIII., RÁKOCZI-TÉR 19.
Telefon 46-63 (2638/327/14/11) Telefon 46-63

Telefon. **EREDETI** Telefon.

Blackman és Keith ventilátorok
BLACKMAN EXPORT Co. LTD. LONDON E. C. 70. FINSBURI PAVEMENT.

Vezérképviselők a magyar szent korona országainak területére:

Magyar Szellőző-Művek
Budapest, VI., Aréna-ut 80. szám.

(863/21)